

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR: Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor. Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.		Felelős szerkesztő: BITTERMANN SÁNDOR.	Kiadótulajdonos: BITTERMANN NÁNDOR.	Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők. MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PENTEKEN.
--	--	--	---	--

Uj esztendő.

Zombor, december 30.

A mindenség örvényébe ismét letünt egy év. Kronos ismét elnyelte egy szülöttjét. Uj év küszöbén állunk, mely még Sais fátyolával betakarva, titokzatosan int felénk. Mit rejt méhében, korlátolt elménk nem tudja, nem sejt. Csak a szívünk telik el hó kivánsággal: bár hozna üdvöt, boldogságot a nemzetnek is s az egyeseknek is!

Fájdalom, a kivánság, mennél hőbb, annál kevésbé alkalmas vérmes remények keltésére. S tényleg, bárhová tekintünk, sok a kívánni való s kevés a remény arra, hogy azt a sokat az uj esztendő valóstani képes lesz.

Az ország gyöngébb, mint valaha s mindenfelől gyűlölettől lángoló ellenségek környezik. Belső ellenségeinek kigyófejét tán eltiporhatná, ha szerencsétlen külső viszonyok nem nyugöznék szabad mozgásában. És mégis lehetetlen tovább halogatni az erős kéz politikáját. Bizzunk a nemzeti génusz erejében, hogy ha a multban annyiszor diadalmasan ki tudott kelni a megásott sirjából, most is képes lesz az egységes fejlődés utjából elhárítani az akadályokat.

Sajnos, nem éppen vérmes reményekkel nézhetünk az uj év elébe. Bárhová vetjük szemünket, ez uj év nem kecsegtet sok jóval. Nincs remény arra, hogy a megélhetési viszonyok javulni fognak, s a közélet zűrzavara el fog simulni.

A társadalom is alapjában beteg; az élödsiség tenyészik, a penész zöldel, a féreg — a csuszómászó féreg gyarapszik, a társadalom iszapja sötét exisztenciákat vet

fel, kik hazudnak és követelik, hogy higyük nekik; rágalmaznak és rágalmaikat igazságnak hirdetik; üres fejjel mindenütt felül usznak, mint a parafa; sötétséget terjesztenek, hogy kelleleg meg ne ítélessük őket.

„Minden ember a maga szerencséjének kovácsa.“ Sok függ a sorstól, az igaz, de a sors nem a tulajdon kezével áld vagy ver, hanem az ember maga-magát áldja vagy veri, érdeme szerint — és a nemzetek is csak emberekből állanak.

Ahelyett tehát, mint a régi egyiptomiak halottaikat, az elköltözö élet nyilvánosan deresre huznók és elvernök rajta életében elkövetett bűneit, sokkal üdvösebb, ha felvetjük a kérdést: mennyiben okolható az idő és mennyiben magunk és megfelelünk e kérdésre olyan őszintén és igazságosan, amint a pillanat magasztossága, mikor saját magunk, életünk egyik évének halottas ágya előtt állunk, kötelességünké teszi.

Rossz nagyon rossz volt ez az év, igaz, de miért? Feleljen e kérdésre mindenki maga-magának: az is, akire egy ország, az is, akire egy család vagy akár csak egy ember sorsa volt bizva.

Láttunk elbukni embereket, akik, mint a százados cser, olyan büszkén és hatalmasan álltak még egy-két év előtt. A világ azt mondta: elsodorta az idő. A tény azonban az, hogy önömagukat buktatták meg, a balsors csak az utolsó lökést adta hozzá. Álltak volna csak igazán szilárdul! Az ádáz vihar az erdők királyát is megtépázza, de mig gyökerei ép erővel fogóznak a jó anyaföldbe, ha le is tép egy levelet, ha le is tör egy-egy

galyat róla, őt magát meg nem döntheti.

Mi döntötte meg e hatalmas embereket? Nem a pénzválság, nem a rossz termés, hanem az, hogy elvesztették az erkölcsi támasztékot maguk alul. Mert sohasem mutatta a romlottság annyira nyiltan megbélyegzett képét, mint a legutóbbi években. Mondhatni, az erkölestelenség volt az uralkodó hatalom, a kendözött beestelenség vitte a szót a társadalomnak majd minden rétegében.

Innen származtak reánk a mult évek nehéz esapásai, melyeknek elkerülésére csak egy mód lehet: az erkölcsiség utjára térni. Meneküljünk a romlottság sötétségéből és tárjuk ki ablakainkat a világosságnak. Pusztuljon el minden hazugság, minden szemfényvesztés, minden csalárdság, gyözzön az igazság mindenhol és mindenütt, de különösen verjen gyökeret sziveinkben, akkor megvalósulhat a legnagyobb magyar jóslata:

„Magyarország nem volt, hanem lesz!“

Iskolaállamosítás — és magyarosítás.

II.

Az 1900. évi népszámlálás szerint a városi lakosságnak 80% magyar; ország lakosságának körülbelül fele magyar és magyarral vegyes községekben lakik; ezek a magyarság nemzeti beolvastó kobói. A magyarság itt hódít. — itt törtet előre. — A statisztikai adatok bizonyítják, hogy a magyarság és a nemzetiségek természetes szaporodása között nincsen különbség, sőt egy-két év óta stagnálás van. S mégis gyarapodik a magyarság a beolvastás által, bár a kívándorlók 30%-a is magyar volt.

S mit tesz „a magyar állam“ — őszintén megmondja Ajtay dr. — „néhány iskolát állított fel túlnyomólag erős nemzeti vidéken, asszal álltatván magát, hogy képes felöntözni gyűszűnyi vízzel nagy homokterületet.“

A nemzetiségi vidéken — ahol nincs beolvasztás — a statisztika szerint — bár oda rakták a legtöbb állami iskolát — *a magyarul tudók száma még ma is rendkívül kicsiny*. Viszont ott szaporodik a magyarul tudók száma, ahol erős többségben van a magyar, a városokban, nagyobb községekben, már pedig az ország lakosságának 60%-a magyar többségű helyeken lakik.

Ide kell tehát tenni az állami iskolákat, itt az állami iskola esodákat mivel!

A „Bácska” tekintetes szerkesztősége ezen felfogást osztja, de az államosítási kérdésben nem, és ellentétet lát felfogásomban. De ilyen ellentét nincsen; mert mi az álláspontom?

Addig, a míg csak néhány millió áll iskolaállamosítási célra rendelkezésünkre, — addig tiszta nemzetiségi és tiszta magyar községekbe állami iskolákat fölláttani fajpolitikai rövidlátáson álló hiba; azt a néhány állami magyar iskolát elsősorban olyan községekbe vigyük — azaz ott hozzunk anyagi áldozatot — ahol jelentékeny számú magyarságra támaszkodva — *gyorsan, nem egyesével, hanem százával, ezrével érünk el eredményt*. S csak másodsorban, ha ezen föladatot megoldottuk, államosítsuk a magyar községek iskoláit, hogy a magyarságot magasabb niveauúra emelve, biztosítsuk általuk a magyarság kulturális fölényét.

Ez nemzeti magyar axioma legyen, — és ezt nem szabad semmiféle anyagi kérdésnek alárendelni. Ily értelemben tehát persze hogy megfér „a természetes beolvasztási folyamat istápolása az államosítással.”

Micsoda jelentéktelen kérdés ezen nagy nemzeti eszme mellett az, hogy mit takarít meg egy nem magyar község évi adóban!

Politikai bátortalanság, doktrinár elmélet jellemzi a multban egész magyarosító törekvéseinket; pedig rég ki kellett volna mondatni törvénybaráti uton:

1. *a magyar községek* iskoláinak államosítását oly módon, hogy az iskolai oktatást az állam vezeti, az anyagiakat a község viseli. Meg kellett volna a tanítóknak adni a 2000 koronás kezdőfizetést, hogy azok

gondtalanul nemes föladatoknak szentelhesék magukat és anyagi gondok ne bántásák;

2. ott, amely községben a tanköteles gyermeket 30%-a magyar ajku, az iskolai oktatás az állam föladatát képezi, hasonlóképen a fönti pont szerint.

S ha ez törvénné válna, nem kellene az államnak kertelnie, esetről-esetre megváltania olyan községektől az iskolát, amelyek a fentartási tehertől szabadulni óhajtanak, az ilyen üzletre az állam erősen ráfizet.

A fenti eszme nem az enyém; — a valóságban sok példa van rá, t. i. a felekezetek meg is teszik ezt elég ügyesen. Sok községnek van felekezeti iskolája, melyet maga a politikai község tart fönn. Miért nem tehetné ugyanezt az állam? — sőt a felekezeteknek is lehet koncessziót tenni, hogy ott, ahol biztosítva van (tisztá magyar és 30%-on felüli magyarajku községekben és városokban) a magyar iskolai oktatás, mindaddig eltekintene az állam az államosítástól. Tehetné ezt, mert a magyarosítási folyamatot a magyar iskolák által amugy is biztosítva látná.

Szerény nézetem szerint elsősorban a beolvasztó folyamatban levő területekre kell az állami iskolákat elhelyezni, — akár törvény, akár a mai üzérkedési elv szerint — és ezen feladat megoldásával vagy együttesen, vagy utána, a magyarság iskoláit államosítani (amennyiben a felekezetek vagy községek autonóm iskolái magyar nyelvűek — ezek államosításából el lehetne tekinteni) és csak végül jöhetnek figyelembe a nem tiszta magyar községek iskolái, vagy csak annyiban, mint a Bácska tisztelt szerkesztősége helyesen megjegyzi, *kivételesen a nemzetiségi igazgatások forrásainak betömésére*.

Ilyennek képzelem én az állami iskolák misszióját; hogy a jövő nagy magyar nemzet kialakulását segítsék elő és a beolvasztó területeken a nemzeti győzelem oszlopaivá váljanak és emellett kulturmissziót teljesítsenek, tegyék a magyart az országbeli nemzetiségeknél műveltebbé, szellemileg fölényesebbé!

Eldöntött dolog, hogy egy tiszta nemzetiségi német, bunyevác, tót vagy oláh

községben a magyar iskolával *csak egyeseket* lehet elmagyarosítani; azokat, akik az elemi iskolából a középiskolákba jutnak és itt a nemzeti magyar kohóban elmagyarosodnak, magyar műveltségre szert tesznek. A falu zöme, a köznép a német, bunyevác, tót stb. családok a magyar iskolák által meg nem magyarosodnak; legalább én még életemben erre példát tiszta nemzetiségi községben nem láttam. Hasonlóképen hibás a mi telepítési politikánk is; egy a nemzetiségek közé telepített faluval nem lehet a szomszéd tiszta nemzetiségi falvakat megmagyarosítani.

Ilyen községben a magyar elemi iskolát végzett gyermekek mire felnőnek, alig tudnak magyarul; erről lépten-nyomon mindenki meggyőződhetik; de találni köztük olyanokat, akik pompásan tudnak magyarul. *Ezek a cseregyermek*; egy évi csere után szépen megtanulnak magyarul, amire a legjobb magyar iskola sem képes. Tiszta magyar községek tanítói missziót teljesítenének, ha a cserét minden áron előmozdítanák. Sajnálatos, hogy ez mindinkább divatját mulja és így ott — pl. a német községekben — bár magyar a tannyelv, sem magyarul, sem németül rendszeresen nem tanulnak meg, amit Maison ur igen helyesen megfigyelt.

A tanítókat ezért nem szabad vádolni; egy-két ember több száz gyermeket, családot tiszta nemzetiségi faluban képtelen megmagyarosítani; tehát helyes, hogy törekedjék legalább *érzületben* magyarokat nevelni. — Ideális, hazafias, népmisszió ez, pl. tiszta német, tót stb. falvakban.

S ha már az iskolával tiszta német községet nem tudunk megmagyarosítani, sok más bajnak is kufforrása ez az állapot. Maison ur a jelenlegi tanítási rendszerben látja a hibát és példát hoz fel, hogy a gyermekek sem anyanyelvükön, sem magyarul nem tudnak írni; én igazolom ebbeli tapasztalatait. Tudok pl. olyan német községet, ahol a IV. osztályban 100 tanuló közül 20 rendszeren se írni, se olvasni nem tud; a tanító egy ambiciózus derék fiatal ember és nem bír a helyzettel megbirkózni. S mikor a tanítók fizetés fölemeléséről volt szó, a községi képviselőtestület hajlandó volt ezt megsza-

A „BÁCSKA” TÁRCAJA.

Édes lecke.

Azt olvasom ki ártatlan szemedből
Lelkemnek álma, én egyetlenem,
Hogy — mint gyermeknek könyve ákombákja —
Talány neked ez a szó — szerelem...
Oh jér velem, nyújtsd piciny kacsódat,
Majd én leszek tanítómestered,
Pár édes percben, boldog pillanatban
E drága szót ismertetem neked.

Figyelj csak szépen forró ajkaimra,
Hallgasd meg azt, szavam miként remeg;
És lánggal, vággyal égő két szemembe
Tekintsen mélyen tiszta kék szemed.
S ha érzed azt, hogy ki előtted áll most,
Nem idegen, hanem valami más:
Már ismered e szó első betűjét
És kezdetét vevé a tanulás.

Aztán, ha látod, hogy nem rúg az arcom,
És rajta némi vonzót is találsz,
Hogy hangom mégsem sérti kis fülecskéd,
S van benne egy kis hangzatos varázs,
És érzed, hogy mit más hibámnak gondol,
Ha nem erény is, megbocsátható, —

S hogy jobbnak látszom száz más férfiúnál:
Másik betűjére tanít e szó.

És hogyha néha kedves otthonodban
Valami kezd hiányzani neked
S kedvedre senki semmit sem cselekszik,
És ennek nyitját fel nem lelheted;
Ha egy-egy lépést hallasz ablakodnál
És összerezzensz észrevétlenül:
Szépen haladsz elő e tudományban,
És túl vagy már a harmadik betűn.

Ha jársz, bolyongsz és valamit keresgél,
S magad sem érted, hogy mi lehet az;
És tévelygő, vággyó tekintetedben
Nem olvas senki mást, csakis panaszt,
S egyszerre csak — miként tündérmesékben —
Hipp-hopp — előtted áll meg „valaki”
S te megremepsz és szép arcodra pir száll:
A negyedik betűt tudod kimondani.

Ha esténként puha ágyadba térsz meg,
S nem tudsz nyugodni, az álom kerül,
S magát belopja egy kedvesnek vélt arc
Lelkedbe lassan, észrevétlenül,
Száz sóhaj száll el édes ajkaidról,
És egy képzelte árnyékot átölelsz,
S eltűntén szép szemedbe könyv szivárog:
Úgy már az ötödik betűre lelsz.

Aztán, ha egy forró vággyó tekintet
Úgy végigszánt szoborszép arcodon,
Szíved megdobban és — mit eddig érzél —
Eltűnt abból a esendes nyugalom;
S miként viharzó felkorbácsolt tenger
Egész testedben forr, pezseg a vér:
Szomjú tudvágyad féktelen erővel
E szó hatodik betűjéhez ér.

S mikor szemedben izzó láng lobog fel,
S iramló tűz hevíti lelkedet,
Szíved csillapíthatatlan dobbanása
Majd szétveti hullámozó kebledet,
És önfeledten, csókra szomjas ajkkal
Adsz üdvöt és kérsz üdvöt boldogan:
E hetedik, e legdrágább betűvel
Tudásod szomja végre oltva van.

Tagolgasd szépen ezt a hét betűnket
Páronként szótaggá fűzd kettejét;
Meglátod, hogy nem pazarlád hiába
Hogy lángelmének alkotott az ég,
S érzed, hogy leked dűsgazdag tudása
Túltesz a napkeleti bölcseken;
Rózsás ajkadról boldog suttogással
Elröppen a legszebb szó: „szerelem”.

Latinovits Stancel.

vazni, de csak úgy, ha újra németül tanítanak. Ilyen a fonák helyzet, — a nép pedig, ahol ez történt, jó hazafias magyarul érző nép.

Ugyanily célalan a tisztán nemzetiségi községeket államosítani és erre pár milliónyi koronánkat ráköltetni, legjobban igazolja a statisztika, elenyészően emelkedik ezekben a 10—10 évenként összeszámlált magyarul tudók száma. De tudnának erre az anyakönyvvezetők is felelni, amikor a völegények és menyasszonyok magyarul tudásáról győződnek meg.

Fellogásomnak lehetnek hiányai, — de magyar nemzeti szempontból helyesen ítélek. Magyar statisztikánk napnál is fenyesebben igazolja, hogy eddigi magyarosító politikánk csődöt mond. S ezt tagadni nem szégyen, — nem is hazafiatlan.

H i r e k.

Kinevezés. Fernbach Károly főispán Milits János díjtalan közig. gyakornokká nevezte ki és szolgálattételre az újvidéki járási szolgabírói hivatalhoz osztotta be.

Kinevezés. Fernbach Károly főispán dr. Brestyánszky Miklós tb. aljegyzőt és Klemm Gyula tb. árvaszéki fogalmazót díjas közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

Kinevezés. A szabadalmazott osztrák-magyar államvasúttársaság folyó évi december hó 23-án Bécsben tartott együttes igazgatósági ülésén kinevezte dr. Janovich Miklós gyakorló ügyvédét uradalmi ügyészévé. — Nevezett ügyvéd székhelye ezentúl Oravica lesz, ahol az uradalmak igazgatósága székel.

Kinevezés. A december 17-iki megyei tisztújító közgyűlésről szóló referádánkban közöltük azoknak a névsorát, akiket Fernbach Károly főispán tiszteletbeli vármegyei tisztviselőkké nevezett ki. Ebből a névsorból tévedésből kimaradt Knézy Lehel hódási gyakorló ügyvéd neve, akit a főispán ugyanakkor tb. vármegyei ügyészé nevezett ki.

Iskolalátogatás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a délvidéki szerb iskolák, valamint az újvidéki gimnázium látogatásával dr. Margalits Ede egyetemi tanárt bízta meg.

Áthelyezés. A szegedi kir. ítélőtábla elnöke Móra László szabadkai kir. járásbírói díjas joggyakornokot saját kérelmére a szegedi kir. törvényszékhez helyezte át.

Szilveszter-estély. Zombor város társadalmának mindenkor ünnepnapja volt a kaszinó-egyesületi dalárda által rendezett szilveszteri hangverseny. De ez a mulatság soha sem ígérkezett oly derűsnek, mint az idén. A zombori fiatalság szervezkedett, hogy a leányok, a teremtesnek ezek a remek alkotású szárnynélküli angyalkái, a legvigább kedélylyel üdvözölhessék az újévet. Csavojácz hegedűművész két bájos leánykával a Szlávy nővérekkel egy darabot mutat be a magyar zene gyöngyéből. A dalárda három szép magyar dallal: „Elmegyek a templom mellett”, „Daru madár...” és „Sólyom madár...” kedveskedik a közönségnek. Lesz két kar, amelynek egyike „A Rajnán” elandalt, míg a másik „Óseink” hatalmas összhangzatával feltüzeli vérünket. Az Arnold Sanyi pedig egy pár tüzes magyar népdalt fog cimbalmon előadni. Ejjékor tombola lesz. A tárgyak értékesek. A dalárda vezetősége minden lehetőt elkövetett, hogy az idei szilveszteri mulatság az eddigieket felülmulja. Kellemes szórakozás, fesztelen jókedv, vidámság fogja jellemezni ezt a mulatságot. A derék egyesületet, amely városunkban önzetlen, zajtalan munkálkodással fejti ki kulturális működését, készséggel ajánljuk a közönség pártfogásába.

Hivatalvizsgálat Bajmokon. Koller Oszkár a bácsalmási járás tb. főszolgabírája 1907. évi december 23-án Bajmokon községénél hivatalvizsgálatot tartott. A jegyzői iroda ügykezelését és a pénzkezelést kifogástalan rendben találta

Eljegyzés. Ifj. Csirszk Konrád bezdáni kereskedő és a bezdáni aranyifjuság tagja, eljegyezte Schmitucz Aranka bezdáni tanítónőt, dr. Zsuborny József apatini ügyvéd művelt és bájos hugát.

Paukovich Andor temetése. Folyó hó 24-én ment végbe Szabadkán nagy részvét mellett Paukovich Andornak, a szabadkai ügyvédi kamara elnökének temetése. Alig huszonnégy órával halála előtt választotta meg őt újra, kartársainak bizalma a kamara elnökévé, alig hogy ez tudomására jutott: munkás élete megszakadt. A temetése kedden délután ment végbe, mely szomorú végtszűzességen a helyi hatóságok képviselőin kívül az elhunyt vidéki tisztelőinek és a család jóbarátainak is nagy serege jelent meg. Mielőtt a menet megindult volna, a halottas kocsit előtt Kozma László, az ügyvédi kamara helyettes elnöke, az ügyvédi kamara nevében, a következő megható szavakkal vett búcsút a kisenvedettől:

„Elköltözött lélek! A szabadkai ügyvédi kamara nevében, a halatudó kötelesség parancsából állítom meg egy-két pillanatra porlandó részeidet. Mielőtt végső földi utadra elkisérnénk. Ha csak lezárt koporsódra tekintek, nem találok szavakat. De ha abba a könyvbe pillantok, melyet életed folyása tárt ki előttünk: akkor, ha fogatékosan is, ha rebege is, meglelem a végbúcsú szavait. — Búcsuzom az ügyvédtől, akit lelkének egyenessége, lelkiismeretének szeplőtelensége, szívének nemessége emelt a közszereplés magaslataira; búcsuzom kartársamtól, aki a bibliai Jób példájára „a vaknak szeme valál, a sántának lába, a némának nyelve, aki az álnok ember fogai közül a prédát kiütéd vala”. Búcsuzom jogéletünk vezérharosától, kamaránk elnökétől, aki hivatásunk eszménységén mindvégig feltő gonddal esüggöttél, akinek előkelő hatáskörödben is szüntelen való törekvésed volt az, hogy igazságszolgáltatásunk esarnokaiban mindig fényes palástban járjon az igazság. Búcsuzom tőled, aki sohasem mentél tanácsba, míg a bölcsesség vértetével fel nem vértetted magadat, hogy a hozandó ítélet szelidségében szigort, szigorúságában méltányosságot sugározzon. Isten veled! Egy azon kevesek közül, aki hivatásod fennségéhez, szerelmedet, hitedet, hűségedet, a testi kinok öldöklő gyötrelmei között is megtartottad. Isten veled! Fájdalmában ingadozó szívünk a példára tekint, mely munkalkodásod eszméjében öröklünk marad; mert az emlékezés alkotó, serkentő energiájából az utódok becsüvgya táplálkozik, a követők ereje megújul. Isten veled! Isten veled!”

Ezután megindult a menet a halottnak végső nyugvó helyére, ahol a befalazott kriptát a koszorúk özöne nemsokára egészen betakarta.

Szocialista pártkongresszus. A bácsmegeyi szociáldemokrata párt karácsony két napján Szabadkán kongresszust tartott. Ez alkalommal Szabadkára 39 község 72 küldötte érkezett meg. A központot Ladányi Rezső képviselte. A kongresszust Forgách Dezső párttitkár nyitotta meg és ajánlatára korelnökké Németh István (Szabadka), első napra elnökökké Jurisics Antalt (Zombor) és Nojcsék József (Szabadka), jegyzővé Kizsel Antalt (Szabadka) választották. A kongresszus napirendjének letárgyalása után a megyei pártszervezet központi vezetőségét hosszabb vita után a zombori munkások közül választották meg és itt hagyták a megyei központ székhelyét is. Fontosabb határozatok voltak, hogy minden községben kiegészítik a földmunkás csoportok mellett a pártszervezetet is és hogy egy bunyevác nyelvű pártlapot adnak ki.

Cuvellier Jean Baptiste, a hirnev zeneszerző és művész, a karácsonyi ünnepek alatt Bukarestbe utaztában betekintett Regőcőre, ahol a vendégszeretetet ritkán hallható és élvezhető zeneproducióval hálálta meg.

Gondnokság. A zombori kir. törvényszék Jenits Szaniszló sztapári és Gaity Velykó kulai lakosokat elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

A Bács-Bodrogmegyei Irodalmi Társaság felolvasó ülése.

F. hó 28-án d. u. 5 órakor a Bács-Bodrogmegyei Irodalmi Társaság tartotta hatodik felolvasó ülést a városháza nagy tanácstermében. Ispánovits Sándor budapesti tanár ült a felolvasó asztalhoz, s nem annyira irodalmi, mint inkább Szabad Lyceumi keretben egyébiránt érdekesen és tanulságosan ismertette északi rokonainknak, a fineknek festői szépségekben gazdag földjét, az ezer tő országát, s magának a népek életviszonyait, szokásait s kulturális állapotát. A tájékokat, a viseletet, a foglalkozást, a kultura jeleseit pompás vetített képek gazdag sorozata — volt vagy nyolevan — szemléltette. Egy pár bájos népdalnak hangulatát pedig Marschall Bela zongorakiséréte mellett Trischler Gyuláné urnő csengő szoprán hangjával megkapó közvetlenséggel érezette meg. A felolvasót és a közreműködőket a közönség, mely zsufolásig megtöltötte a nagy termet, zajos tapsal jutalmazta.

Uj iskolaszéki tagok. A zombori r. kath. tanítótésület f. hó 26-án tartott gyűlésén az iskolaszéke képviselőjül Temunovich József hely. igazgatót és Czinkler Gyula tanítót választotta meg.

Zombori írók a budapesti lapok karácsonyi számában. Vértesi Károly cikke a „Független Magyarország”-ban jelent meg. Címe: „A városházter és környéke New-Yorkban.” Zsoldos Benő cikke „Az Ujság”-ban jelent meg. Címe: „Az ohldeni hercegnő.”

Lakbérrendezéshez. Értésültünk arról, hogy miután a lapunkban közzétett felhívás dacára sem akadt 3—4 egység, aki a bizottság által kidolgozott memorandumot az elnök vezetése alatt a miniszterelnöknek küldöttéleg átadja. Janovich Gyula kir. jogügyi tanácsos, mint ad hoc megválasztott értekezleti elnök, a lakbérmerizériákat meggyőzően kidomborító és adatokkal felszerelt előterjesztést dr. Balogh Ernő és Fernbach Péter országgyűlési képviselő urak társaságában a miniszterelnök urnak e napokban átadta. A miniszterelnök ur pozitív ígéretet tett s így van reményük a tisztviselőknak, hogy kérelmük teljesítve leszen annál is inkább, mert a város és a vármegye e jogos kérelem kedvező elintézését pártolja, sürgeti, ami felette szükséges is.

Az agkori ellátás. Szidjuk az osztrákot uton-utfelen, mert — megérdemli. Nem tagadható, hogy most olyan dologban jár, ami a panaszos kegyelemkenyeret, követhető kenyérré változtatja. Beck Vladimir báró bejelentette már a képviselőháznak, hogy az öszre meg akarja csinálni az agkori és munkaképtelenségi ellátást. Azt kívánja, hogy aki egy emberöltőn át becsületesen dolgozott, ne szoruljon senki kegyele, alaminznára, hanem hogy mindenkinek joga legyen öreg napjaira az államtól ellátást követelni. A népparlamentre hálás föladat vár, amikor az erre vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalni fogja. Ez helyes, jó dolog és ha nagy áldozatot is ró az államra, meg kell és meg fogják azt csinálni nálunk, Magyarorságon is.

A baja-bátaszéki vasút. A bajai Dunahíd és vele kapcsolatos baja-bátaszéki vasuti vonal munkálatai mint bajai tudósítónk írja, serényen haladnak előre. A hídfők és hidpillérek alapozásán kívül a bátaszéki hídfő és a következő 3 pillér teljesen föl is van falazva. A vasuti vonal Pörboly pusztáig terjedő szakaszán a munkálatok 75 százaléka van teljesítve, míg Bátaszékig a vonalt egészében annyira elkészült, hogy itt a vágányok fektetéseihez legközelebb hozzáfognak. Ezek szerint előreláthatólag a baja-bátaszéki vasut és hid már a lehető legrövidebb idő mulva teljesen elkészül, mert a munkálatok a bajai oldalon is szépen haladnak előre.

A szabadkai közöskönyha válsága. A szabadkai közös könyha még alig működik pár hete s máris csőd előtt áll. A legtöbb tagja már ott hagyta a könyhat. A helyzet annyira bonyolultá lett, hogy a könyha elnöke, Solty Károly jónak látta tisztéről leköszönni.

Izraelita hitközségi adóemelés. Felkéretnek mindazok, akik a zombori izraelita hitközség legutóbbi adókirovési eljárását magukra nézve sérelmesnek tartják, sziveskedjenek 1908. évi január hó 6-án délután 3 órakor a Vadászúrt-szálloda 2. számú szobájában a további teendők megbeszélése végett megjelenni.

Gazdatörékvések Béregen. A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület újabb tanujelét adta annak, hogy nemzetiségi tekintetek nélkül egyedül a gazdát siet kebelébe felvenni. Aki Béregen már megfordult s megismerte a sokac gazdát, az tudni fogja, hogy e községben egy egészséges gazdasági mozgalom a községi közlakosság anyagi előhaladására mily óriási befolyást gyakorol. Dékity Illés, Mrviesin Bertalan, Krizmanits Péter s néhány más agilis gazda agitálásának az eredménye a községi gazdakör létrejötte. Nem akadt intelligens ember, aki magáévá tette volna jobb sorsra érdemes gazdaügyünket, néhány lelkes gazda házról-házra járva összehozta a számbelileg is megkívánt érdekltséget. A néhány szervező gazda meghívására a vármegyei gazdasági egyesület kiküldötte a helyszínére Inhoff József titkár, Anisits Mihály iktatót és Madarász Iván állami vajmestert, hogy a gazdakör szabályszerű megalakulását biztosítsák. Folyó hó 29-én délután 2 órára mintegy 200 gazda gyülekezett a népiskolában össze. Inhoff titkár megnyitotta a gazda értekezletet. Anisits Mihály iktató tüzetesen ismertette egyesületünk törekvéseit, mire Inhoff az egybegyűlteket a megalakulásra hívta fel. 70 gazda belépett az alapítók sorába, az alapszabályok egyhangulag el lettek fogadva. Az egyes tisztségeket a következő tagokkal töltötték be: elnök Mrviesin Bertalan, alelnök Krizmanits Péter, titkár, Dékity Illés, pénztáros Matiz Antal, könyvtáros Matkovits Mihály. Választmány: Grosser Lajos, Hity József, Mikity Jakab, Nikolin Gábor, Nikolin Márk, ifju Kovacev Marin, Tuczakov Antal, id. Samsalovich László. Számvizsgálók: Zsivity Márton, Szrimacz Antal, Darázi Miklós. A megalakult gazdakör elnöke keresetlen szavakkal kitarásra és egyetértésre hívta fel a tagokat, megköszöni a vármegyei gazdasági egyesületnek a szives érdeklődést. Inhoff titkár az ég áldását kéri a megalakult gazdakörre s a gyűlést berekeszti. Gazdasági előhaladást és felvirulást kívánunk a béregi községi gazdakörnek.

Tánciskola. Carbone János balletmester, a m. kir. opera volt magántáncosa, a főgimnázium igazgatóság engedélyével a gimnázisták részére zártkörű tánciskolát nyit. A fiuk részéről csak gimnazisták vehetnek benne részt. A táncitanítás díja kezdők részére 20, haladóknak pedig 12 korona. Ha 25 pár jelentkezik, január közepén kezdetet veszi a táncitanítás s február végéig hat héten át tart. Carbone János különben nem ismeretlen városunk közönsége előtt. 1907. jan. 13. és 14-én az operaház tíz tagjával vendégszerepelt városunkban szép sikerrel. Jelentkezni lehet dr. Závodszy Leventénél a főgimnáziumban a délelőtti órákban, ahol az érdeklődők szives felvilágosítást nyerhetnek.

Hosszu farsang. A jövő évi farsang teljes 8 hétig tart. Lesz tehát bő alkalom a különféle mulatságokra, táncvigalmakra és bizonyára a házasulandó ifjuságnak is bő alkalma nyílik Hymen rózsaláncaival ismeretséget kötni.

Adóvégrehajtások felfüggesztése. A zombori pénzügyigazgatóság hrv. kezelt pénzügyminiszteri rendelet szerint az adóvégrehajtások e hó 15-től kezdődőleg a legszigorubb téli évadban felfüggesztettek. Ez az örömhír bizonyára kellemes azoknak, akiket a nagy buzgalommal működő végrehajtók már kikezdték.

CSEMEGESZŐLŐ

eladó

idb Késmárky Bélánál.

Kilonként 80 fillér.

3-3

A milliós főnyeremény.

A Bajai Kereskedelmi és Iparbank milliós nyereménye nyomán támadt bűnpörben a szabadkai kir. törvényszék befejezte a vizsgálatot. Az első szakértői vélemény bebizonyítottak vette, hogy a bank könyvelője, Wagner Antal követte el a hamisítást s hogy a nyerő sorsjegyet a könyvekben hamisítások révén tüntette fel a bank tulajdonául. E terhelő szakértői vélemény alapján tartóztatták le Wagner könyvelőt és vizsgálatot rendeltek el Schön vezérigazgató és Pigly pénztáros ellen. Ezt a szakértői véleményt azonban Neumann Zsigmond ellenőrző-szakértő sok tekintetben megcáfolta. Az ellenőrző-szakértő ellenvéleményére aztán pótvéleményt adtak be a szakértők, melyben beismerik, hogy sokkal kevesebb idő állott rendelkezésükre, semhogy alapos és a részletekre minden kiterjedő véleményt adhatnának. Az újabb szakértői vélemény elismeri, hogy nem lehetetlen, hogy a tintafolt csak vélelenségből került a könyvbe s az sem feltétlenül bizonyos, hogy a 40-es szám volt a tintafolt alatt. A vizsgálat megállapította azt is, hogy a „bank igazgatóját és igazgató-ságát semminemű hiba vagy mulasztás nem terheli” és hogy Wagner a bank sorsjegysz-tályát és az erre vonatkozó könyveket ön-állón vezette. A bűnpert az teszi bonyolulttá, hogy eddig nem sikerült még megállapítani, hogy a huzás idején kié volt a nyertes sorsjegy, a banké-e avagy Eckert kertészé. Eckertnek eddig nem sikerült igazolnia, hogy az övé volt a 40-es számú sorsjegy. Erre csak közvetett bizonyítékok vannak, viszont ilyen bizonyítékok a banknak is rendelkezésére állanak. A bűnpör tárgyalása valószínűleg jövő februárban lesz.

Magasabb jutalék a trafikosoknak. Wekerle Sándor miniszterelnök, mint pénzügyminiszter a bélyegárusoknak a bélyegjegyek és bélyeges kincstári váltóúrlapok elárulásáért járó 1 és fél százalékos jutalékot 1908. január 1-től 2 százalékra emelte fel s a kir. pénzügyigazgatóságokat és a bélyegárusítókként működő hivatalokat utasította, hogy az 1908. január 1-től teljesített megrendeléseknél ezt a magasabb eladási jutalékot vegyék számításba.

Tizenhat éves gyilkos. Zentáról írják: Karjád pusztán Ősz Szabó Sándor gazdálkodó karácsony előestéjén összeveszett feleségével és veszekedés közben bieskával támadta meg az asszonyt. Ezt az asszony 16 éves öcsese, ki az udvarban máktöréssel volt elfoglalva, látta és hogy testvéreit megvédelmezze, a súlyos máktörő vassal úgy fejbevágtta Ősz Szabót, hogy ez nyomban meghalt.

Színház.

Hétfőn, f. hó 23-án **Vig Nibelungok** ment harmadszor szép és egyöntetű előadásban. Heltai mókái a csekély számú közönséget állandó derűtségben tartotta.

Méltó érdeklődést keltett az a hír, hogy Polgár igazgató a „**Varázskeringő**” előadási jogát megszerezte. A legkényesebb igényeket is kielégítő csemegét a Varázskeringőt karácsony első ünnepén találta fel. Ma már második előadásban élvezték végig a házi zenéjű bécsi operettet. A libretto maga üres, silány. A zene csupa ritmus, csupa báj, amely elandalítólag hat, vagy eleven lüktetésével ráz fel az ábrándozásból. A crescendók is a távoli morajban élednek, hogy a leghalkabban elenyésszenek. Az egész darab az első felvonás végén feleselődő Varázskeringőért íródott. Strauss erre építette fel mesteri hangszerelessel az egész darabot. A keringő nem rohan keresztül-kasul a hanglétrákon, mint az újabb zeneszerzők műveinél halljuk, akiknek törekvése arra irányul, hogy minél nyakatekertebb átmenettel és lehető vad cromatikával ejtsék kétségbe a hallgatóságot, hanem méltóságos menetével, egyes hangok kinyújtásával domborítja ki, adja

vissza az érzelmeket és köti le a figyelmet. Beviszi ezt a d. lamot a II. és III. felvonás interludiumaiba. Szép a hadnagy belépője, a nászinduló, a hercegnő és főkamarsnő andantinója, a II. felvonásban előforduló pikkolo-cin-cin kettős.

Révész Ilonkának (Steingruber Franci), kár volt Bécsbe menni mintáért, nem hisz-szük, hogy az a vérbeli Steingruber Franci ezt a szerepet jobban játszáná meg, különben kedvencünk temperamentuma sem olyan, hogy kerethe engedné magát szorítani. Űde hangjáért, tiszta érthető beszédéért, arcjáté-káért, sokat sejtető gesztusaiért nagyon sok és szivesen adott tapsot kapott. Csanády Irma (Helena hercegnő) szerepét jó felfo-gással játszotta meg. Bár sokat küzdött Kár-páti Kata (Frederika főkamarsnő) cseppet sem simulékony hangjával, az „Egy uj világ-ban élek” kettősben mégis gyönyörűen éne-kelt. Többször kitapsolták. Heltai (Joachim uralkodó herceg), Remete (Lothár gróf) szá-mtalanszor keltettek derűtséget. Gáthy (Niki hadnagy) szép tömör, amellet lágy baritonja kellemesen töltötte be a színházat. Három-szor újráztatták meg a varázskeringő bájos dallamát.

Külön ki kell emelnünk a zenekar egy-öntetű szép összjátékát, amely a karmester lelkiismeretes, buzgó fáradozásait dicséri. Egyet azonban szó nélkül nem hagyhatunk. Midőn a nászj jelenetnél a fiatal pár visz-szavonul, a darabnak egyik legszebben hang-szerelt részét, a Szerenádöt játsza a zenekar. A fúvók visszaütődésének a vonós hangszerek lágy pianissimójába kell elvesznie. Itt nagyon is érezhető volt a celló hiánya. A halk lehel-letszerű pianóba hideg borzongatást okozott a nagybőgő nyikorgása.

A kar szép, összhangzatos éneke is dicséretet érdemel. A kiállítás fényes volt, az új jelmezek és díszletek jól festettek.

—r.

Délutáni előadásban a **Vig özvegyet**, az ünnep másodnapján pedig a paródiáját a **Bús özvegyet** adták elő.

Csütörtökön este kedves ismerősünk, Fehér Jenő operettjét, a **Katalint** adták. Kár, hogy az előadás a színészek készület-lensége miatt sokat veszített a hatásából. Hisszük, hogy ha második előadása lesz, nemcsak Kaposy kellemes éneke s Heltai és Remete derűtséget keltő, humoros játéka fogja gyönyörködtetni a közönséget, hanem majd Révész Ilonka s Csanádi játékaról s énekéről is dicsérolég nyilatkozhatunk.

Pénteken **A tolvajt** ismételték meg az elsőhöz hasonló, szép sikerrel.

Szombaton **A koldusgróf** került színre egyöntetű, szép előadásban. Az est sikerében főrésze volt Remetének, aki a címszerepet játszotta. Mig az I. és II. felvonásban nem érvényesíthette kiváló tehet-ségét, annál többet nyújtott a hatásos III. felvonásban. Kedvesen játszott Csanádi mint szerelmes leány s mint csalódott hitves, a békülésnél pedig épen megható volt a játéka. Heltai, mint a kolduskaszinó elnöke, — bár kissé túlzott alakításával — állandó derűlt-ségben tartotta a közönséget. Leánya Jessy (Révész Ilonka) kedvesen, temperamentumosan játszott. Jó rendőrfőnök volt Csolnakosy Gyula. Említést érdemel még Telekán, Gózon Gyula, Cs. Gyuresek Giza s a kis Utasi Ida.

Vasárnap délután a **Hajduk had-nagyát** adták, este pedig a **Varáze-keringőt** ismételték meg.

y.

e a figyelmet.
s III. felvonás
agy belépője,
főkamarásnő
n előforduló

rubert Franci),
t, nem hisz-
rubert Franci
meg, külön-
na sem olyan,
zoritani. Űde
léért, arcjáté-
nagyon sok
ott. Csanády
pét jó felfo-
küzdött Kár-
snő) cseppet
Egy új világ-
nyörűen éne-
tai (Joachim
ar gróf) szám-
Gáthy (Niki
ágy baritonja
zat. Három-
eringő bájos

zenekar egy-
a karmester
sait dicséri.
hagyhatunk.
tal pár visz-
ebben hang-
a zenekar. A
ngszereklágy
nagyon is
halk lehel-
tást okozott

s éneke is
fényes volt,
estettek.

—r.
szvegvet,
paródiáját a

ismerősünk,
int adtak.
k készület-
hatásából.
adása lesz,
s Heltai és
ros játéka
get, hanem
játékáról s
tunk.

teltek meg
óf került
an. Az est
nek, aki a
és II. fel-
váló tehet-
matásos III.
anádi mint
t hitves, a
t a játéka.
ke, — bár
ndó derült-
anya Jessy
amentumo-
Csolnakosy
kán, Gózon
Utasi Ida.
uk had-
Varáze-

y.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA“

XXXI. évfolyamára

Előfizetési feltételek:

**Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:**

- Egész évre . . . . . 12 korona.
- Fél évre . . . . . 6 korona.
- Negyedévre . . . . . 3 korona.

Néptanítók számára:

- Egész évre . . . . . 8 korona.
- Fél évre . . . . . 4 korona.
- Negyedévre . . . . . 2 korona.

Előfizetési pénzek **Bittermann
Nándor és fia** könyv- és könyom-
dájába küldendők.

Művészet — Irodalom.

A Divat Szalont, Magyarország egyetlen komoly és hasznos irányú női lapját ajánljuk olvasóink figyelmébe. A mai súlyos gazdasági viszonyok között, mikor feltétlenül megköveteljük a család minden asszonyától, hogy a dolgozó férfi mellé állva, a maga házikörében szorgalmával, ügyességével megtakarítsa a nehezen szerzett filléreket, teljes megnyugvással vihetjük be otthonunkba a Divat Szalont, melynek minden törekvése odairányul, hogy a leghasznosabb formák között fejezze be a leánynevelést és álljon támaszul a feleségek és anyák mellett. Tanít szabni-varrni s ez által hatalmas fegyvert ad a nő kezébe a divat ellen, melyet mellőzni, megtagadni úgy sem lehet, hanem vele kiegyezni asszonyi kötelesség. Kedvet ébreszt, eszközöket nyújt arra, hogy fiatal anyák a gyermekeikkel foglalkozzanak: készítsék a ruhácskaikat, játékszereiket, kézbe adhassák az olvasnivalóikat és rendezhessék a játékaikat. Ugyanígy foglalkozik a háztartás vezetésének kérdéseivel, az otthon csinosisásával s főképen azokkal az otthon végezhető házi munkákkal, melyeknek eredménye tekintélyes megtakarítás. Szórakoztatás céljából pedig egy, a divatlap fogalmát tekintélyesen fölülmuló szépirodalmi részt is ad, melynek válogatott közleményeit kiváló írók szolgáltatják. Szerkesztői postáját pedig, e női lapnál oly fontos, szinte életkérdéssé, benső összeköttetéssé, gondviselészerű vezetéssé fejlett rovatot, maga a szerkesztő: Szabóné Nogáll Janka intézi el, akihez igazi gyermeki szeretettel járulnak hosszú évek óta bajban, gondban, tanácsalanságban szenvedő hűvei, hogy azokat folyton vigasztalja, bátorítsa, felvilágosítsa s asszonyi kötelességeiben megerősítse. Nemes, értékes házi barát a Divat Szalon, melynek kiállítása is pazar pompával bizonyítja be, hogy az előkelő magyar uri hölgyek kezébe való. Előfizetési ára: egész évre 12 K., mellékletekkel, szabás-ivekkel, zeneművekkel, színes nyomású képekkel egyben. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a Divat Szalon kiadóhivatala Budapest, IV., Eskü-ut 5. sz.

HIRDETÉSEK.

T. c.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, hogy Zomborban a Zarándok (sóház) utcában levő virágzó

harisnyakötő intézetemet

egy nagy harisnyakötő intézetbe művezetővé történt meghívásom következtében feloszlattam, illetve azt első segédemnek

Osztrogonác Mária

harisnyakötőnek (lakik Rókus-utca 27. sz.) adtam át az összes gépeimmel együtt.

Midőn a nagyérdemű közönség szíves pártfogását megköszönöm, legyen szabad ez alkalommal utódomat **Osztrogonác**

Máriát szíves figyelmébe ajánlanom, ki általam lett kiképezve s az üzletben előforduló összes munkákat az átvett gépek birtokában a közönség legnagyobb megelégedésére végezteti.

Tudatom egyttal, hogy a nekem munkába adott megrendeléseket szintén utódomnak **Osztrogonác Máriának** (lakik Rókus-utca 27. sz.) adtam át és azt ő fogja elkészíteni.

Mély tisztelettel

Kniebeuer Mátyás,
volt harisnyakötő, jelenleg művezető.

Hirdetmény.

Torzsa református hitközsége megromlott **toronyórájának megigazítására** pályázatot hirdet. A pályázók órásk jelentsék magukat **Hoffmann Jakab** egyházi gondnoknál, 1908. február 1-ig.

Eredeti svéd gyártmányu

BOLINDERS NYERSOLAJMOTOROK
és **NYERSOLAJLOKOMOBILOK**

RUNDLÖF SZABADALMA!

Ezernél
több
üzemben!

Ezernél
több
üzemben!

Üzemük a létező legolcsóbb, legmegbízhatóbb.

Szerkezetük szabatos, könnyen érthető, könnyen hozzáférhető, — a por elől védve van. Kiszakadás nem kell gepess. Megindítás után nem kell felügyelet. Pénzügyi felügyelet nincsen — amely üzemhez és bárhol használhatók. Motorok 3-tól 100 lóerőig és feljebb. — Lokomobilok 5-től 20 lóerőig. Szakszerű felvilágosításokkal, árjegyzékkel, ajánlattal és referenciákkal kívánatra díjmentesen szolgálunk.

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TARSÁ gépraktar és műszaki iroda
BUDAPEST, V., Váci-körút 26. — Távirati cím „USZU“ Budapest.

102. sz.
II/1907.

Kihirdetés.

Kihirdetem, hogy a következő két házasság egymással házasságot szándékozik kötni, u. m.:

	Vologény	Menyasszony
Családi és utóneve és esetleg egyéb közelebbi megjelölése	Hirster Miklós	Tezak Mária
Családi állapota	nőtlen	hajadon
Állása (foglalkozása)	halász	
Vallása	r kath	r. kath
Életkora és születési helye	1882 november 20 Monostorszeg	1877 március 20 Károlyváros
Lakhelye	Károlyváros	károlyváros
Szüleinek családi és utóneve	néh Hirschter János néh. Hefeleg Margit	Tezak Borbála

Felhívom mindazokat, akiknek a nevezett házasságokra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt nálam közvetlenül vagy a kifüggesztési hely községi előjárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) útján jelentsék be. Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni, u. m.: Monostorszezen és a „Bácska“ című lapban.

Kelt Monostorszezen, 1907. évi december hó 20-án.

Tessényi Oszkár,
anyakönyvvezető.

Országos jubileumi zárandoklat Lourdesbe.

Boldogságos Szűz Mária megjelenésének 50 éves évfordulója alkalmából. Az esztergomi főegyházmegye jóváhagyásával és engedélyével vezeti: Főtisztelendő Fehér Ferenc plébános Ebed (Esztergom m.), Főtisztelendő Simonsics János és Főtisztelendő Domonkos István plébános urak szives közreműködésével.

Indulás: 1908. március hó 16-án.

A) Utirány: Budapest—Fiume—Vence—Milanó—Vintimille—Lourdes—Marseille—Genova—Pádua—Vence—Fiume—Budapest.

III. oszt. 205 kor., II. oszt. 395 kor., I. oszt. 500 kor., amely összegben 8 napi szállodai ellátás is bennfoglaltatik és pedig Lourdes 4 nap, Pádua 1 nap, Milanó 1 nap, Genua 1 nap.

B) Utirány: Ugy mint fent Lourdesig, vissza Genova—Pisa—Róma—Loretto—Fiume—Budapest.

III. oszt. 250 kor., II. oszt. 450 kor., I. oszt. 560 kor., amely összegben 11 napi ellátás is bennfoglaltatik és pedig: Milanó—Marseille—Genova 1—1 nap, Lourdes 4 nap, Róma 4 nap.

Részletes programokkal szívesen szolgál a technikai rendezőség: Magyar Utazási Vállalat R. T. Budapest IV., Eskü-ut 3. sz.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HÁZTARTÁSI
GYÁRTMÁNYI
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**
KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSSEN

Bittermann Nándor és Fia

☒☒ kő- és könyvnyomdája ☒☒

ZOMBORBAN,

☘☘ a vármegye palotájában. ☘☘

Megrendelések a legrövidebb
o idő alatt szállíttatnak. o

*

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

*

Könyvkötői munkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron
szállíttatnak.

*

☒☒ Községi nyomtatványokból ☒☒

☒☒ [nagy raktár.] ☒☒

*

60—12

Telefonszám: 18.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

Aki legjobban szerkesztett, teljesen független
nagy napilapot járatni óhajt, fizesse elő

AZ UJSÁG-ot!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre. . . . . K 28.—

Félévre . . . . . „ 14.—

Negyed évre. . . „ 7.—

Egy hónapra. . . „ 2.40

Az UJSÁG terjedelme rendszeren
28—32—36 oldal. Vasárnap és

ünnep-**60—100** oldal.
napokon

MEGRENDÉLÉSI CIM:

AZ UJSÁG KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCI-UT 54-ik SZÁM.